

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет
імені В. Н. Каразіна
Центр дослідження міжетнічних відносин
Східної Європи

ЄВРЕЇ
В ЕТНІЧНІЙ МОЗАЇЦІ
УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЕЛЬ

Харків – 2015

УДК 94(=411.16:477)
ББК 63.3(4УКР=611.215)
Є-22

Рецензенти:

Я. В. Мотенко – кандидат історичних наук, доцент, НТУ «ХПІ»;
П. В. Єремєєв – кандидат історичних наук, доцент, ХНУ імені В. Н. Каразіна.

Науковий редактор: Сергій Наумов.
Редактор: Світлана Мешкова.

Авторський колектив: Марія Вовчко, Михайло Гаухман, Сергій Гірік, Ігор Дворкін, Ольга Колесник, Ольга Петрова, Юрій Радченко, Домініка Ранк, Марина Стрільчук, Артем Харченко, Олексій Чеботарьов.

*Затверджено до друку рішенням Вченої ради
Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна
(протокол № 7 від 1 липня 2015 року)*

Є-22 **Євреї** в етнічній мозаїці українських земель : монографія / уклад.
Артем Харченко, Олексій Чеботарьов. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2015. –
148 с.

ISBN 978-966-285-239-4

Автори видання – молоді історики зі Львова та Харкова, Києва, Дніпропетровська, Луганська у представлених дослідженнях з проблематики єврейських студій шукають відповіді на актуальні для них питання. Яке місце займають єврейські студії в українському історичному наративі? Які питання поставали перед єврейською громадою та її представниками у культурному та суспільно-політичному житті XIX ст.? Яке місце посідало «єврейське питання» на початку XX ст. – у часи революцій, громадянських конфліктів та на початках радянського будівництва? Як відбивались трагічні часи Другої світової війни та Голокосту на єврейській спільноті та які питання стояли перед особами, що обирали шлях колаборації? Названі питання поєднуються у книжці в єдиний комплекс, який певною мірою презентує стан єврейських студій в Україні.

Для істориків, науковців та всіх тих, хто цікавиться проблематикою єврейських студій на території України.

**УДК 94(=411.16:477)
ББК 63.3(4УКР=611.215)**

ISBN 978-966-285-239-4

© Центр дослідження міжетнічних відносин
Східної Європи, 2015
© Харківський національний університет
імені В. Н. Каразіна, 2015
© Колектив авторів, 2015
© Будник О. В., макет обкладинки, 2015

The Ministry of education and science of Ukraine
Kharkiv national University
V. N. Karazin
Center for Interethnic Relations Research
in Eastern Europe

JEWS
IN THE ETHNIC MOSAIC
OF THE UKRAINIAN LANDS

Kharkiv – 2015

ЗМІСТ

Передмова	7
Історичні наративи	11
<i>Ігор Дворкін</i> Українсько-єврейські відносини у багатоетнічній парадигмі історії України.....	12
<i>Марина Стрільчук</i> Навчальні видання з історії України та формування пам'яті про Голокост у вузівській освіті	19
Між традицією та модерном	29
<i>Марія Вовчко</i> Уявляючи «поступового єврея»: дилеми галицьких євреїв щодо процесів асиміляції у другій половині XIX – на початку XX століть	30
<i>Домініка Ранк</i> Лео Герцберг-Френкель. Формування єврейської світської інтелігенції в Бродях XIX століття	43
<i>Михайло Гаухман</i> «Фрагмент дзеркала»: культурний вимір трансформації радянського єврейства на прикладі одного вірша Лейба Квітка	55
Суспільно-політичний вимір	63
<i>Олексій Чеботарьов</i> Реакція на антиєврейське насильство початку 1880-х рр. у львівському публічному просторі	64
<i>Артем Харченко</i> «Єврейської громади як юридичної особи у Харкові не існує»: євреї у неєврейському оточенні міста останньої третини XIX – початку XX ст.....	81

<i>Ольга Петрова</i>	
Єврейське питання та перегляд українсько-єврейських відносин в період Директорії (за матеріалами газети «Україна» 1919–1920 рр.).....	93
<i>Сергій Гірік</i>	
Єврейський націонал-комунізм і феномен радянської багатопартійності (1918–1928 рр.)	99
Війна та виживання	107
<i>Ольга Колесник</i>	
Єврейські біженці з Центральної Польщі в 1939–1941 рр.: приклад Львова	108
<i>Юрій Радченко</i>	
Якщо можливість боротьби мені дається фюрером, то як я можу не підкорятися?!»: щоденник російського націоналіста на чужій своїй війні	125
Анотації	139
Про авторів	144